

Tauw

Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming voor sanering stortplaats Woltersum, Groningen

Groningen, Stortplaats Woltersum

28 augustus 2020

Verantwoording

Titel	Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming voor sanering stortplaats Woltersum, Groningen
Opdrachtgever	Gemeente Groningen
Projectleider	Bertold van der Vlugt
Auteur(s)	Elise Koole
Tweede lezer	Rob Jansen
Uitvoering meet- en inspectiewerk	Johann Prescher en Merel Zweemer
Projectnummer	1270223
Aantal pagina's	9
Datum	28 augustus 2020
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Methode.....	5
3	Resultaten en effectbepaling.....	6
4	Conclusie.....	8
5	Literatuur	9

1 Inleiding

Gemeente Groningen is van plan om een tijdelijke transportroute van een voormalige stortplaats naar de N360 te Woltersum in de provincie Groningen aan te leggen (zie figuur 1.1). Tauw heeft deze plannen getoetst aan de Wet natuurbescherming (Tauw, 2020). Hieruit is gebleken dat negatieve effecten door het plan op waterspitsmuizen, algemene broedvogels en vliegroutes van vleermuizen niet uitgesloten konden worden. Om negatieve effecten op waterspitsmuizen en algemene broedvogels met zekerheid te voorkomen, kunnen maatregelen genomen worden (zie Tauw, 2020). Er wordt een tijdelijke ponton of een vaste brug gerealiseerd over het Damsterdiep. De overbrugging van, en werkzaamheden bij de watergang het Damsterdiep kunnen een barrière vormen voor water- en meervleermuizen op hun vliegroute. Tauw heeft daarom maatregelen voorgesteld om negatieve effecten op vleermuizen te voorkomen. Deze beperken de mogelijkheden bij uitvoering van de werkzaamheden. Om te beoordelen of de maatregelen daadwerkelijk nodig zijn, heeft Tauw in 2020 nader soortgericht onderzoek uitgevoerd om de functie van het plangebied voor vleermuizen te bepalen. Dit rapport doet verslag van dit nader onderzoek.

Figuur 1.1 Overzicht totale plangebied (in rood)

2 Methode

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuizenprotocol 2017 van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017). Dit is gedaan met behulp van een batdetector (type: Petterson D240X). Een batdetector is een apparaat dat ultrasone geluiden, die een vleermuis maakt, omzet in voor de mens hoorbare tikkende geluiden. Aan de hand van het ritme en de frequentie kan worden bepaald om welke vleermuissoort het gaat. Voor het determineren van soorten wordt daarnaast gebruik gemaakt van opnameapparatuur en het programma Batsounds.

Om de potentiële vliegroute over het Damsterdiep in kaart te brengen hebben twee ervaren ecologen langs het Damsterdiep gelopen en gepost op locatie van de geplande overbrugging. Bij het rondlopen is gekeken naar vleermuisactiviteit en vleermuisgedrag tijdens deze activiteit.

In totaal zijn twee veldbezoeken uitgevoerd, waarvan één in de kraamperiode (juni) van watervleermuis en meervleermuis en één ruim acht weken later in augustus (zie tabel 2.1). Meerdere bezoeken zijn nodig, omdat vleermuizen gebruik maken van een netwerk van verblijfplaatsen met bijbehorende foerageergebieden en routes tussen deze plekken. Door de bezoeken te spreiden wordt een beter beeld verkregen van de aanwezigheid van vleermuizen in het plangebied en hiermee van de betekenis van het plangebied voor vleermuizen. In tabel 2.1 zijn de data en weersomstandigheden van beide veldbezoeken weergegeven. Het veldwerk is sterk weersafhankelijk en is alleen bij gunstige weersomstandigheden uitgevoerd. Dit houdt voor vleermuizen in dat er geen of weinig neerslag is en niet te veel wind.

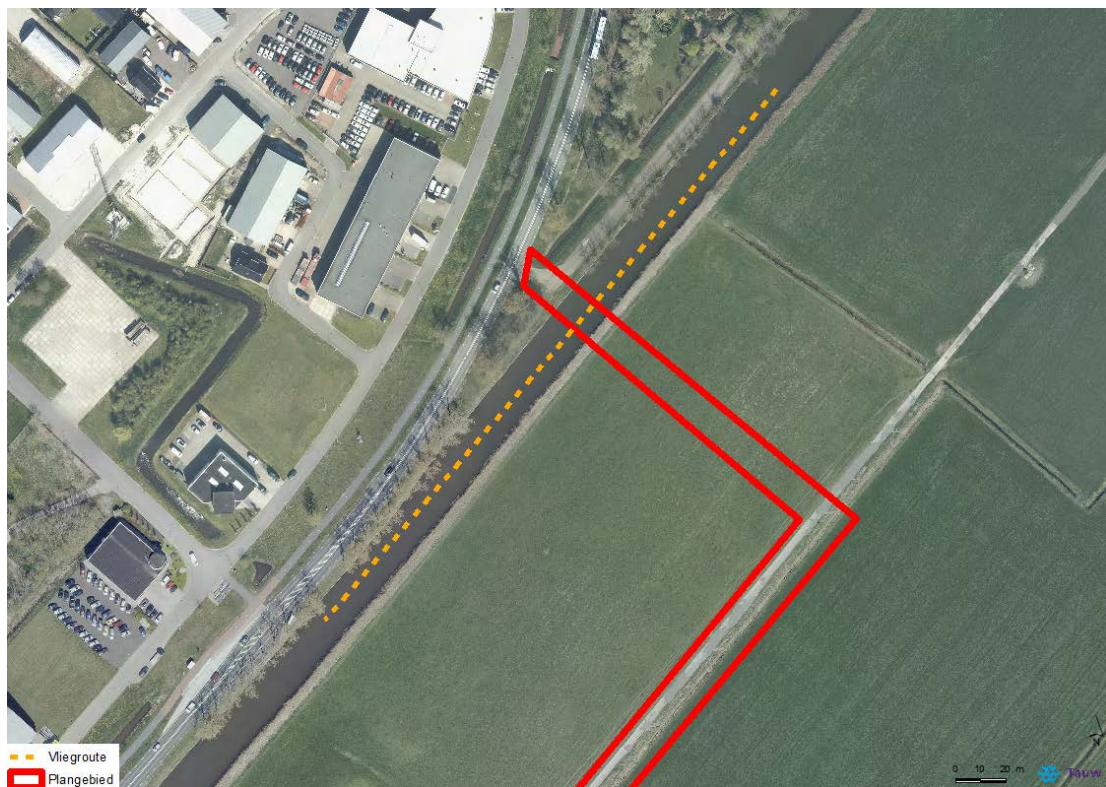
Tabel 2.1 Veldbezoeken voor het nader onderzoek naar vleermuizen

Datum bezoek	Weersomstandigheden
7 juni 2020, 21.58 – 00.28	Bewolkt, windkracht 1, circa 13 graden Celsius
3 augustus 2020, 21.24 – 23.54	Half bewolkt, windkracht 2, circa 13 graden Celsius

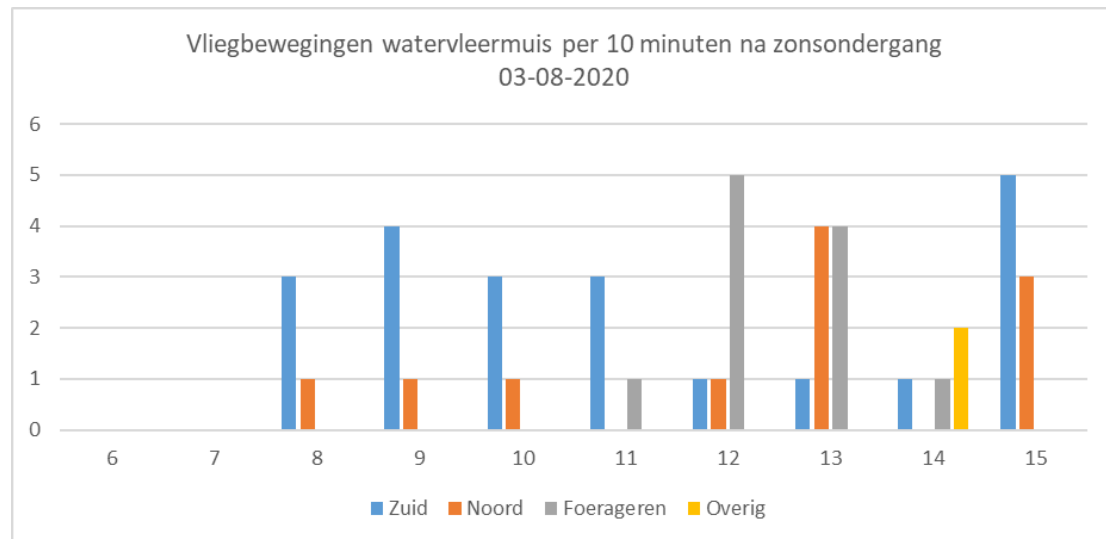

3 Resultaten en effectbepaling

Er is een duidelijke, essentiële vliegroute waargenomen van circa 9-20 watervleermuizen tijdens het vleermuisonderzoek. Bij het tweede bezoek is ruim een uur na zonsondergang waargenomen dat watervleermuizen met name van noord naar zuid over de watergang Damsterdiep vlogen (zie figuur 3.1). De vliegbewegingen van watervleermuizen zijn weergegeven in grafiek 3.2.

Figuur 3.1 Overzicht noordwestelijke deel plangebied (in rood) met locatie vliegroute (oranje stippellijn)

Figuur 3.2 overzicht vliegbewegingen watervleermuis per 10 minuten na zonsondergang tijdens het tweede bezoek op 3 augustus 2020

De watervleermuizen foerageerden en vlogen op lage hoogte boven de watergang. Een lage ponton zou de vliegroute niet belemmeren. Een vaste brug daarentegen, kan wel een obstakel zijn voor de vleermuizen, waardoor de essentiële vliegroute niet of minder functioneel kan worden. Voor water- en meervleermuizen wordt een onderdoorgang van minimaal drie meter breed en één meter hoog vereist (Wansink *et al.* 2013). De vaste brug kan alleen gerealiseerd worden zonder ontheffing mits de doorgang tussen het hoogste waterpeil en de onderkant van de tijdelijke brug minimaal één meter is en de brug drie meter breed is.

Van andere vleermuissoorten is geen vliegroute waargenomen. Wel zijn bij beide bezoeken verschillende soorten vleermuizen foeragerend waargenomen. Tijdens het eerste bezoek werd in eerste instantie voornamelijk gefoerageerd door circa 5-10 gewone dwergvleermuizen en laatvliegers. Later ook door watervleermuizen. Er zijn ook circa 3-5 ruige dwergvleermuizen en één meervleermuis waargenomen. Bij het tweede bezoek werd opnieuw veel gefoerageerd door gewone dwergvleermuizen, laatvliegers en watervleermuizen. Meervleermuizen vliegen, net als watervleermuizen, laag over het wateroppervlak. Negatieve effecten van een vaste brug kan voor meervleermuizen niet uitgesloten worden, negatieve effecten van een ponton zijn voor meervleermuizen niet te verwachten. De overige soorten vliegen op hoogte en zijn minder gebonden aan het water. Een tijdelijke ponton of een vaste brug hebben daarom met zekerheid geen negatieve effecten op deze soorten.

De waarnemingen wijzen erop dat de omgeving van de geplande werkzaamheden essentieel foerageergebied is. Om verstoring van vleermuizen op de vliegroute of tijdens het foerageren te voorkomen zijn maatregelen noodzakelijk. In de maanden maart tot en met oktober mag uitsluitend gewerkt worden tussen zonsopkomst en zonsondergang en mag geen verlichting worden gebruikt.

In de maanden november tot en met februari zijn vleermuizen in winterrust en is er geen effect te verwachten. In deze maanden kan wel gewerkt worden voor zonsopkomst en na zonsondergang. Het gebruik van verlichting is in deze maanden mogelijk.

Wanneer de maatregelen met betrekking tot de verlichting en de afmetingen van de vaste brug worden genomen, zijn negatieve effecten van het voornemen op de essentiële vliegroute van watervleermuizen uitgesloten. Ook negatieve effecten op foeragerende vleermuizen zijn dan uitgesloten.

4 Conclusie

Gemeente Groningen is van plan om een tijdelijke transportroute van een voormalige stortplaats naar de N360 te Woltersum in de provincie Groningen aan te leggen. Tauw heeft een nader soortgericht onderzoek uitgevoerd om de functie van het plangebied voor vleermuizen te bepalen. Uit het onderzoek blijkt dat er een (essentiële) vliegroute aanwezig is van watervleermuizen over het Damsterdiep en dat diverse soorten vleermuizen hier foerageren waarbij sprake is van een essentieel foerageergebied.

Negatieve effecten op vleermuizen zijn uit te sluiten door het nemen van de volgende maatregelen:

- Route over Damsterdiep bij voorkeur door middel van ponton
- Bij de vaste brug moet de onderdoorgang minimaal drie meter breed en één meter hoog zijn. Dit betreft de hoogte tussen de onderkant van de brug en het hoogst mogelijke waterpeil
- Maart tot en met oktober: geen verlichting gebruiken en uitsluitend werken tussen zonsopkomst en zonsondergang
- November tot en met februari: geen beperkingen tot werktijden en het gebruik van verlichting.

Naast maatregelen ten gunste van vleermuizen moet, zoals geconcludeerd in de natuurtoets (Tauw, 2020), ook rekening worden gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van waterspitsmuizen en algemene broedvogels.

Wanneer de genoemde maatregelen voor vleermuizen, waterspitsmuizen en algemene broedvogels worden genomen zijn negatieve effecten van het voornemen op beschermde soorten uitgesloten. Er is dan geen ontheffing nodig van de Wnb. Het plan is daarmee vanuit het oogpunt van de Wnb redelijkerwijs uitvoerbaar.

5 Literatuur

Tauw, 2020. Natuurtoets tijdelijke transportroute Woltersum, d.d. 1 mei 2020, met kenmerk R001-1270223MTR-V02-mwl-NL

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Wansink, D.E.H, G.J. Brandjes, G.J. Bekker, M.J. Eijkelenboom, B. van den Hengel, M.W. de Haan & H. Scholma, 2013. Leidraad Faunavoorzieningen bij Infrastructuur. Rijkswaterstaat, Dienst Water, Verkeer en Leefomgeving, Delft / ProRail, Utrecht.